

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Hallintovaliokunnan kuuleminen 13.12.2016

Asiantuntijalausunto / Lähetystöneuvos Leena Pylvänäinen, ulkoasiainministeriö

Käsillä oleva selonteko on osa kokonaisuutta, jonka muut osat ovat kesäkuussa annettu ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, kehityspoliittinen selonteko ja valmisteilla oleva puolustusselonteko. Selonteot perustuvat yhtenevään turvallisuustilanteen ja toimintaympäristön analyysiin ja siitä johdettuun arvioon keskeisistä uhkatekijöistä. Ulkoministeriö voi näin ollen yhtyä selonteossa esitettyyn tilannearvioon.

Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhteys on kiistaton. Kansainvälisen turvallisuustilanteen muutos vaikuttaa Suomen sisäiseen turvallisuuteen, ja sisäisen turvallisuuden kehitysnäköalat riippuvat merkittävältä osin harjoitetusta ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Moniin kehityskulkuihin voidaan vaikuttaa tehokkaasti vain kansainvälisellä yhteistyöllä. Suomi tekee osuutensa maailman kriisipesäkkeissä, mm. Syyriassa, Irakissa, Afganistanissa, Ukrainassa ja Pohjois-Afrikassa, niin kriisinhallinnan, humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön, kaupan kuin diplomatiankin keinoin.

Sisäiseen turvallisuuteen tarvitaan voimavaroja, mutta ne tulevat aina olemaan riittämättömiä ellei samalla voida tehokkaasti vaikuttaa esim. pakotetun muuttoliikkeen juurisyihin paikan päällä lähtö- ja kauttakulkumaissa. Tässä tarvitaan hyvää viranomaisyhteistyötä. Ulkoasiainministeriön ja sisäministeriön ja sen alaisen hallinnon yhteistyö maahanmuuttoasioissa on toiminut hyvin. Ulkoasiainministeriö yhtyy myös selonteossa esitettyyn huoleen rajaturvallisuuteen liittyvistä riskeistä.

Ulkoasiainministeriöllä on myös myönteiset kokemukset yhteistyöstä poliisin eri organisaatioiden kanssa sekä kotimaassa että edustustoissa. Poliisialan yhteistyö on useimmiten liittynyt huumausaine- ja muun järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan ja viime vuosina yhä enemmän myös terrorismin vastaiseen työhön.

Myös tiedustelun merkitykseen kiinnitetään selonteossa asianmukaista huomiota. Tiedustelutieto muodostaa modernin ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon perustan, kuten selonteossa todetaan.

Ulkoasiainministeriö arvostaa myös siviilikriisinhallinnalle selonteossa annettua huomiota. Siviilikriisinhallinnasta selonteossa käytetty määritelmä on kuitenkin ongelmallinen. Selonteossa todetaan siviilikriisinhallinnan olevan sisäisen turvallisuuden työtä ulkoisessa ympäristössä, ja suomalaisasiantuntijoiden työskentelevän konfliktimaissa vakavan rikollisuuden vastaisissa tehtävissä. Osallistuminen kansainväliseen siviilikriisinhallintaan on ennen muuta keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa; osa keinovalikoimaa, jolla Suomi pyrkii vakauttamaan maailman konfliktialueita, ehkäisemään uusien globaalien uhkien leviämistä ja vahvistamaan näin myös Suomen turvallisuutta.

Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden työkenttä kattaa laajan kirjon sektoreita myös lainvalvonnan ulkopuolella. Asiantuntijoita toimii paljon myös mm. oikeusvaltion kehittämistä, hyvää hallintoa, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa koskevissa tehtävissä.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan selonteosta antamassa lausunnossa on kiinnitetty vahvasti huomiota siviilikriisinhallinnan merkitykseen ja mm. tarpeeseen hyödyntää asiantuntijoiden kansainvälisissä tehtävissä saama kokemus näiden palatessa jälleen kotimaahan. Ulkoasiainministeriö yhtyy tähän näkemykseen.

EU:n kesäkuussa annettu ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia ja sen käytännön toimeenpanoa koskeva valmistelutyö kuluneena syksynä liittyvät läheisesti nyt käsillä olevana selontekoon. Muun muassa kysymykset sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhtymäkohdista ja EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen johdonmukaisuudesta ovat kattavasti esillä globaalistrategiassa.

EU:n ulkoasiainneuvoston marraskuussa hyväksymissä strategian toimeenpanoa koskevissa päätelmissä siviilikriisinhallinnan kehittäminen on yksi keskeisistä työaloista, paljolti kiitos Suomen aloitteellisuuden valmistelutyössä. Tavoitteena on siviilikriisinhallinnan uudistaminen niin, että se pystyy tehokkaammin ja joustavammin vastaamaan uusiin, muun muassa terrorismiin ja hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen liittyviin haasteisiin.

Suomi on painottanut myös tarvetta yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan ja oikeus- ja sisäasioiden toimijoiden tiiviimpään yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon kaikilla tasoilla. Näitä tavoitteita ulkoasiainministeriö on ajanut EU:ssa hyvässä yhteistyössä sisäministeriön kanssa.